

A *Pulmonaria officinalis* szövettanáról és kémijáról. Irta: Glücksthal Zoltán. (Gyógyszerési Hetilap, 46 évf., 32--37. szám, Budapest 1907.)

A *Pulmonaria officinalis*-nak, mint népies gyógynövénynek szövettanával és kémijával foglalkozik ez a dolgozat, melynek csupán növénytani részét óhajtjuk e helyen megvilágítani.

Részletesebb ismertetésbe már a növénytani rész aránylag kis terjedelme folytán sem bocsátkozhatunk, meg kevesebbé abból az okból, mivel a dolgozat átolvasásából kitűnik, hogy szerzője a mindennemű tudományos dolgozánál megkövetelt szakbeli előképzettséggel sem rendelkezik. Hibáit nem sorolhatjuk fel mind, mert az egész munka újból való lenyomatására nem rendelkezünk elég térrel, de kiemelhetjük azt, hogy úgy a szövettani, mint a morphologiai rész, a tények s a műkifejezések ismeretének hiánya folytán a lehető legkezeletesebb. A cím is többet mond a tartalomnál, a mennyiben »A *Pulmonaria officinalis* szövettanáról» szól, holott a szövegben csupán a levelanatómiáról találunk hiányos adatokat.

Valóban csodálkozunk kellene azon, hogy a magyar gyógyszerészet tudományos közlönyében ilyen minőségű munkák jelennek meg, ha nem gondolnánk arra a Növ. Közl. ezidei évfolyamának 69. oldalán ismertetett *Aristolochia*-dolgozatra, mely ugyanott látott napvilágot.

LENGYEL GÉZA.

NÖVÉNYTANI REPERTORIUM.*

(Rovatvezető: KUMMERLE J. BÉLA.)

a) Hazai irodalom.

Augustin Béla dr.: Historisch-kritische und anatomisch-entwicklungsgeschichtliche Untersuchungen über den Paprika. Nemetbogsan, 1907. Buchdruckerei Adolf Rosner. Seite 86, Tafel X., 8°.

Bácsa János: Emlékbeszéd Dioszegi Sámuelről. — Növénytani Közlemények. VI. köt. 1907., 77—90. old.

Barna Balázs: Újabb adatok az anyarozs ismeretéhez. (Claviceps purpurea Tul.) Doktori értekezés. 18 abraval. Kolozsvár, 1905. Ajtai K. Albert könyvnyomdája. 25 old., 8°.

Borbás Vineze dr.: Die Pflanzengeographischen Verhältnisse der Balatonseegegend. Deutsche Bearbeitung von Dr. J. Bernatsky. Mit 3 lithographierten Tafeln und 23 Textfiguren. Budapest, 1907. Druck der k. und k. Hofbuchdruckerei Victor Hornyanszky. Seite 155, 4°. — Separatabdruck aus dem Werke »Resultate der wissenschaftl. Erforschung des Balatonsees« II. Band, 2. Teil.

Bubák Fr.: Adatok Magyarország gombaflorájához. Ein Beitrag zur Pilzflora von Ungarn. — Növénytani Közlemények. VI. köt. 1907., 101—103. és (19)—(56) old.

* E rovat alatt rendszeresen fogjuk közölni a nyomtatásban megjelent hazai eredetű vagy hazai vonatkozású új szakirodalmat, kiterjeszkedvén a növénytanak minden egyes ágára. Kérjük e végből a szerzőket, hogy megjelent közleményeiket a szerkesztőségnek beküldeni, vagy pedig a megjelent közlemények forrasáról értesíteni sziveskedjenek.

(Szerk.)

Csapodi Istvan dr.: Diószegi mint nyelvész. — Novenyntani Közlemenyek. VI. köt. 1907., 96—99. old.

Cseréy Adolf dr.: Növényhatározó vagyis vezer a viragzó növények neveinek könnyű és biztos kikereséséhez. Kezdek számára. Negyedik kiadás. Selmeczbánya, 1907. Joerges A. özv. és fia kiadása, CII és 881 old.

— — Növényntani kifejezések betűrendes ismertetése kiegészítéssel a növényhatározóhoz. (Szamos ábrával.) Budapest, 1907. 125 old., 89. — Stampfel-féle Tudományos Zsebkönyvtár 199—200 szám.

Degen Árpád dr.: A magyar korona országainak tizenket új növénye. — Magyar Botanikai Lapok, VI. évf. 1907., 122—133. old.

E növények a következők: *Pinus Pseudopumilio* Willk. (Borymocsarak Árva megye); *Quercus Parraei* F. Schultz (Ibúrniai Karszt); *C. Unaberti* F. Schultz et forma *quarnerensis* Deg. n. 1 (magyar-horvat tengerpart); *Saxifraga preuja* G. Beck. (Velebit); *Cerastium danaricum* Beck et Szysz. form. *velebiticum* Deg. n. 1. (Velebit); *Potentilla laurica* Willd. (Orsova); *Anthyllis aurea* Welden form. *velebitica* Deg. n. 1. (Velebit); *Trifolium dalmaticum* Vis. (Velebit); *Peucedanum crassifolium* Hal. et Zährbr. (Buccari obok); *Libanotis intermedia* Rupr. (Prennink); *Pedicularis Hoermanniana* Maly (Sneznik, Risnyák havasok Horvátországi); *Hypochaeris illyrica* Maly (Velebit); *Hieracium Berardianum* Arvet Tourvet (Velebit).

— — A *Viola aetolica* Boiss. et Heldr. új termőhelye Montenegróban. — Magyar Botanikai Lapok, VI. évf. 1907., 176—177. old.

Ebenhoch dr.: Alpesi kísérleti kert a Sandling-magaslaton. — A Kert. XIII. évf. 1907., 588—590. old.

Entz Geza dr.: Megemlekezés Linne Karolyról születésének kétszázadik évfordulóján. (Árcképpel.) Természettudományi Közöny. XXXIX. köt. 1907., 345—356. old.

— — A bolognai Aldrovandi-ünnep (árcképpel). — Természettudományi Közöny. XXXIX. köt. 1907., 467—472. old.

— — Bevezető. — Az élők világa Növény- és Állatország. Budapest, 1907. I. 60. old.

Filarszky Nándor dr.: A növényi test alakai tulajdonságai. — Az élők világa. Növény- és Állatország. Budapest, 1907. 85—204. old.

— — Növénytar állapotról szóló évi jelentése. — Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1906. évi állapotáról. 92—102. old.

Gáyer Gyula dr.: *Viola Borbasii*. — Magyar Botanikai Lapok, VI. köt. 1907., 180—181. old.

Szerző a czimben említett növényvel új hybridet is le, melynek szülői a *Viola ambigua* W. K. f. *gymnocarpa* Janka \times *V. scotophylla* Jord. f. *violacea* Wiesb. Előfordul a Budapest melletti Sashegyen.

— — Zwei *Aconitum*-Arten aus Tirol. I. A *plataniifolium* Deg. et Gáy. n. sp. 2. A *latemarensense* Deg. et Gáy. n. sp. — Magyar Botanikai Lapok, VI. köt. 1907., 118—122. old.

Györfly István dr.: Adatok Stósz-füldő növényzete ismeretéhez. — Magyar Botanikai Lapok, VI. évf. 1907., 177—178. old.

Hegyi Dezső Szamoeca (betegsegerő). — A Kert. XIII. évf. 1907., 596—597. old.

H. J. dr.: A növények életéből. — A Kert. XIII. évf. 1907., 526. old.

Hollós László dr.: Pöfletegeken termő új gombák (Fungi novi in Gasteromyces habitantes). II. — Annales Muséi Nationalis Hungarici, V. köt. 1907., 278—284. old.

Új fajok: *Pleispora Boristae*; *Leptosphaeria Geasteris*; *Phoma Boristae*, *Ph. Calvatiae*, *Ph. Geasteris*, *Ph. geasteropsidis*; *Pyrenochaeta Geasteris*; *Diplodina Calvatiae*, *D. geastericola*, *D. geasterina*; *Stagonospora geastericola*, *St. geasterina*; *Hendersonia geastericola*; *Dicranosporium Geasteris*, *Robillardia Geasteris*.

Holtós László dr.: Új gombak Keeskemét vidékéről. Fungi novi regionis Keeskemétiensis. II. — *Annales Musei Nationalis Hungarici*, V. köt. 1907., 43—66. old.

Új fajok illetőleg fajváltozatok: *Sphaerella Alyssi*, *Sph. gypsophilaeicola*, *Leptosphaeria Gypsophilae*, *L. Iridis*, *L. maritima*; *Ophiobolus Broussonetiae*; *Didymella Alyssi*, *D. Catalpae*; *Phoma Gypsophilae*; *Sphaeronema Alyssi*, *Diplodia Bryoniae*, *D. Deutziae*, *D. Gypsophilae*, *D. humulicola*, *D. Solidaginis*; *Septoria eriophoricolla*, *S. Feneclani*, *Rhabdospora Humuli*; *Stagonospora baccharidicola*, *Coniothyrium Humuli*, *C. graminum*; *Diplodia Siliquastrae* Wast., *Hutersonia Caricis*, *H. caricicola*, *H. sarmentorum* West var. *Deutziae* n. var.

Kardos Árpád: A növénynevek helyesírása, a latin és idegen nevek értelmezése, műszótár. — *Kertészeti Lapok*, XXII. évf. 1907., 245—246. old.

Klein Gyula: A növénytan története. — *Az élok világa*. Növény- és Állatország. Budapest, 1907., 1—60. old.

— — Az olasz gesztenyének tengervízben való áztatása. — *Természettudományi Közöny*, XXXIX. köt. 1907., 337. old.

— — Elnöki megnyitó (Diószegi ünnepelye alkalmából). — *Novénytani Közlemények*, VI. köt. 1907., 75—76. old.

Krenedits Ödön: A növénygyógyászat jelen állapota. — *A Kert*, XIII. évf. 1907., 430—432. old.

Kunszt János: A mezei és kerti *Fritillaria*. — *A Kert*, XIII. évf. 1907., 521—522. old.

Kümmerle Jenő Béla dr. jelentése németországi, belgiumi, londoni, kiewi és hollandiai tanulmányúttjáról meg a szisztematikus és növényföldrajzi botanikusok szabad egyesületének negyedik összejöveteléről Hamburgban. — *Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeumi 1906. évi állapotáról*. Budapest 1907., 188—229. old.

Lengyel Géza: Abauj-Torna vármegye florájából. — *Magyar Botanikai Lapok*, VI. évf. 1907., 170. old.

— — Az eurpai *Corispermum* és *Camphorosma* fajok anatómiája. — *Novénytani Közlemények*, VI. köt. 1907., 103—129. old.

Linhart György dr.: *Pseudosperonospora cubensis* auf Melonen und Gurken. — *Zeitschrift für Pflanzenkrankheiten*, XVI. Bd. 1906., 321—327. old.

Magyar Gyula: Kertészeti útirajzok. 6. La Mortola. — *Hanbury botanikus és aklimatizáló kertje*. — *Kertészeti Lapok*, XXII. évf. 1907., 198—200., 225—229. és 262—264. old.

— — *Iris stylosa*. — *A Kert*, XIII. évf. 1907., 362—363. old.

Maly, Karl: Über *Pedicularis Hoermanniana* und verwandte Arten. A *Pedicularis Hoermanniana* és rokon fajai. — *Magyar Botanikai Lapok*, VI. évf. 1907., 143—149. old. Hazánkra nézve új fajváltozat: *Pedicularis traussitana* Schur var. *Marmarosiensis* Deg. (Pietros).

Mágoesy-Dietz Sándor dr.: A növények életfolyamatai. — *Az élok világa*, Növény- és Állatország. Budapest, 1907., 239—326. old.

Moesz Gusztáv: Adatok az *Aldrovanda vesiculosa* L. ismeretéhez (3 táblával). — *Annales Musei Nationalis Hungarici*, V. köt. 1907., 323—399. old.

— — Römer Gy., *Die Flora des Schulers*. — *Novénytani Közlemények*, VI. köt. 1907., 130—133. old.

Nyarády E. Gyula: Jövevények Késmárk florájában. — *Magyar Botanikai Lapok*, VI. évf. 1907., 181—182. old.

— — Nehány *Cyperacea* Késmárk környékéről. — *Magyar Botanikai Lapok*, VI. évf. 1907., 173—174. old.

Páter Béla dr.: A kolozsvári m. kir. gazdasági gyógynövénytelepéről. — *Kísérletügyi Közlemények*, X. köt. 1907., 84—100. old.

Péterfy Tamás: Kerti növények a néporvoslásban. — *A Kert*, XIII. évf. 1907., 593—595. old.

Rapaics Raymund: A köszén (4 ábrával). — *A Kert*, I. évf. 1907., 113—115. old.

Rapács Raymund A vízi növények szerkezetbeli visszaesése. — Potfűzetek a Természettudományi Közlönyhöz. XXXIX. köt. 1907., 119—120. old.

— — Gyümölcsözés megporzás nélkül. — Természettudományi Közlöny. XXXIX. köt. 1907., 431—432. old.

Ráde Károly: Az Orchideák és tenyésztésük. — Természettudományi Közlöny. XXXIX. köt. 1907., 453—454. old.

Richter Aladár dr.: Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum növénytáráról az 1906. évben vonatkozással a Múzeum botanikus kert sorsára és a botanikus Múzeum fejlődésére. Kolozsvár 1907. Stief Jenő és Társa könyvsajtója. 8 old. 80. — Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1906. évi évkönyve. 80—87. old.

— — Nagyméltóságú H. c. Dr. gróf Apponyi Albert v. b. t. t. vallás- és közoktatási magyar kir. miniszter úr ő excellenciájához intézett hivatalos Emlékirat. A math-természettudományi kartól a kolozsvári Múzeum- (botanikus) kertbe tervezett építkezések kapcsán: a kolozsvári tud.-egyetemi (esetleg új) botanikus kert jövődő sorsa tárgyában. Kolozsvár, 1906. Stief Jenő és Társa könyvsajtója. 12 old. 40.

— — **Walz Lajos, Gürtler Kornél**: Hortus botanicus regiae scientiarum universitatis hungaricae Kolosvárinus, semina etc. Anno 1903. Collecta offert. Kolozsvár, Ajtai K. Albert, 16 old. 80.

Schilberszky Károly dr.: A szegfűlevelek rozsdabetegségéről. — Természettudományi Közlöny. XXXIX. köt. 1907., 557. old.

— — A tarazek-búza irtásáról. — Természettudományi Közlöny. XXXIX. köt. 1907., 395—396. old.

Simonkai Lajos dr.: Adatok Pozsony város és vidéke flórájához (1 táblával). — Magyar Botanikai Lapok. VI. évf. 1907., 139—143. old.

Új faj: *Seseli devényense* Simk.

Szabó Zoltán dr.: Művészi formák a penészek világában (7 ábrával). — A Kor. I. évf. 1907., 84—86. old.

Szalay Imre: A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményeinek méltó elhelyezése. Budapest, 1907. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomasa. 23 old. 80.

Thaisz Lajos: Additamenta nova Florae Hungaricae. — Magyar Botanikai Lapok. VI. évf. 1907., 166—169. old.

— — A „Magyar Fűveszkönyv” botanikai méltatása. — Novénytani Közlemények. VI. köt. 1907., 91—95. old.

Tomek János: A hasisról. — Természettudományi Közlöny. XXXIX. köt. 1907., 483. old.

Tuzsár János dr.: A növények belső szerkezete. — Az élők világa. Növényes Állatország. Budapest, 1907., 205—238. old.

— — A növényország rendszeres áttekintése. — Az élők világa. Növény- és Állatország. Budapest, 1907., 327—412. old.

Varga Kálmán Adatok a búza rozsdacellenallo képességének ismeretéhez. Doctori értekezés. Kolozsvár, 1906., Stief Jenő és társa könyvsajtója. 20 old. 3 tábla és 13 ábra. 40.

— — Osszehasonlító tengertermesztési kísérlet, tekintettel Erdély viszonyaira. (2 táblával). — Kísérletügyi Közlemények. X. köt. 1907., 101—108. old.

Wagner János: Előzetes jelentés új magyar Centaureákról. — Magyar Botanikai Lapok. VI. évf. 1907., 109—118. old.

Új fajok illetőleg faváltozatok: *Centaurea Magyarii* (C. Sadleriana Janka \times C. spinulosa Roch.); C. spinulosa R o e h. forma *verscezensis*; C. *Dröszegiana* (C. jurinaefolia Heuff. \times banatica Roch.); C. *Borbásii* (C. Krassoensis Borb. sed. nom. in sched., C. banatica R o e h. \times C. micranthos Gm.); C. *Markiana* (C. stenolepis Kern. \times banatica Roch.); C. *Mügöcsyana*; C. *Degeniana*; C. *Ajtayana* (C. Degeniana \times banatica Roch.); C. *Szöllösi* (C. pannonica Heuff. \times indurata Janka); C. *Neményana* (C. rotundifolia Bartl. \times macroptilon Borb.); C. *stenolepis* A. K e r n. forma *Herculis* D e g e n e t W a g n. ; C. *stenolepis* A. K e r n. form. *Zoffmanni*; C. *Pálffyana*; C. *Skan-*

bergi (C. stenolepis f. fastigiata Greccscu × Degeniana); *C. Vásárhelyiana* (C. indurata Janka × C. Simonkaiana Hayek).

Wolszky Győző: A kálitragya hatása az árpára. — Kísérletügyi Közlemények. X. köt. 1907, 261—280. old.

b) Külföldi irodalom:

Cavillier, François: Étude sur les *Doronicum* a fruits homomorphes. — Annuaire du Conservatoire et du Jardin Botaniques de Genève. 10. Année, 1906—1907., pag. 177—251.

A *Doronicum* nemzetség *Aronicum* scttjanak maganrajza, melyben a szerző szerint Magyarorszában a következő fajok fordulnak elő: *D. Glusii* Tausch (Tátra, Erdély, Bácság); *D. carpaticum* Nym. (*Arnica scorpioides* Baumg. Enum. stirp. Fl. Transs. III., 133., *Aronicum scorpioides* var. *carpaticum* Griseb. et Schenk., D. Columnae Fuss sec. Simonka in Kerner exsicc. austro-hung. n. 1816., D. scorpioides subsp. *carpaticum* Rouy) (Erdély és Bácság). Species imperfect. nota: *Aronicum boreense* Simonk.

Handel-Mazzetti, Dr. Heinrich Freih. v.: Monographie der Gattung *Taraxacum*. Leipzig und Wien, 1907. Franz Deuticke. Pag. X., 175, tab. III. 4°.

Szerző szerint hazánkban a következő *Taraxacum*-ok fordulnak elő: *Taraxacum scrotinum* (W. et K.) Poir.; *T. Bessarabicum* (Hornem.) Hand.-Mzt.; *T. megalorrhizon* (Forsk.) Hand.-Mzt. (Dalmácia); *T. paludosum* (Scop.) Schlechtl.; *T. vulgare* (Lam.) Schrk.; *T. alpinum* (Hppc) Heg. et Heer; *T. nigricans* (Kit) Behb.; *T. Hoppcanum* Griseb. (Bácság, Velebit, Dalmácia); *T. laevigatum* (Willd.) DC.; *T. obliquum* (Fries.) Dahlst. Non pertinent ad genus *Taraxacum*: *Apargia livida* Baumg.

Janchen, Dr. Erwin: *Helianthemum canum* (L.) Baumg. und seine nächsten Verwandten. Jena, 1907. Verlag von Gustav Fischer. Pag. 67. 8°. — Abhandlungen der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien. Bd. IV. H. 1.

Hazánkban a következő fajok és fajváltozatok fordulnak elő: *Helianthemum canum* (L.) Baumg. (*H. canum* Baumg., *H. oelandicum* α *canum* Neilreich); *H. canum* l. f. *vineale* (Willd.) Syme et Sowerby, l. a. subf. *virescens* (Tenore) Janch. (*Rhodax vinealis* Fuss, *H. marifolium* Schloss. et Vuk.), l. b. subf. *caudatissimum* (Ten) Janch. (*Rhodax canus* Fuss); *H. italicum* (L.) Pers. (Dalmácia), l. f. *penicillatum* (Thib.) Janch. (Dalmácia); *H. rupifragum* Kern. (*H. montanum* var. *S acutifolium* Vis., ? *H. alpestre* e. *petiolatum* Schur, ? *H. italicum* Schur, *H. penicillatum* Simonk.), l. f. *orientale* (Grosser) Janch. (Horvátország, Dalmácia), 2. f. *hercegovinicum* (Grosser) Janch. (Horvátország, Dalmácia); *H. alpestre*. (Jacq.) DC. (? *H. vineale* Baumg., *H. oelandicum* β *viride* Neilr. pr. p., *H. oelandicum* α *hirsutum* Neilr. pr. p. ?), l. f. *hirtum* (Koch) Pacher (*Rhodax alpestris* Fuss, *H. alpestre* Schur cum variet.: a. *stipellatum*, b. *obturatum* et ? c. *petiolatum*, *H. montanum* var. β. *italicum* Vis.), 2. f. *glabratum* Dunal (*Rhodax oelandicus* Fuss, *H. glabellum* Schur, ? *H. montanum* α *oleandicum* Vis.), 3. f. *melanoxis* Beck

Lingelsheim, Alexander: Vorarbeiten zu einer Monographie der Gattung *Fraxinus*. — Engler's Botanische Jahrbücher für Systematik. Bd. XV. 1907., Seite 185—223 u. 1 Karte.

Szerző szerint hazánkban előfordulnak a következők: *Fraxinus Ornus* L. (és különböző formái, *Fr. rotundifolia* Ten. (Dalmácia) és *Fr. excelsior* L.